

FEBRUAR

Ko je crnogorski ustaša/ Puni mir i spokojstvo/ Najveća izvoznica straha/ Kunem vam se prolivenom krvlju/ Znamo ko stavlja klipove pod točkove/ Vi niste dorasli da vladate/ Preko Jasenovca u Evropu/ Dragi reformisti, nemojte se ljutiti na "Pobjedu"/ To malo morgen/ Zašto ne iskoristiti priliku/ Svijeće u balkanskoj krčmi žmirkaju/ Otac strijeljan kao ratni zločinac/ Gubalo ih majčino mlijeko/ Premijer i mećava/ Crne crnogorske i srpske majke/ Već mi je i šah omrznuo/

Na početku februara brojna su bila reagovanja na događaje u Hrvatskoj. Razna udruženja, organizacije i pojedinci traže od državnih organa Jugoslavije da se "obračunaju" sa organizatorima ilegalnog naoružavanja u Hrvatskoj. U prvom februarском broju "Pobjede" ti apeli su naslovljeni na sljedeći način: "Smijeniti ustašku vlast", "Podrška Predsjedništvu", "Puna podrška JNA", "Pakleni plan", "Kazniti izdajnike", "Šokantno", "Za pravni poredak", "Građani zahtjevaju smjenu".¹ Nije izostao ni osvrt "patriotski raspoloženih građana" na spominjanje "Crnogorca Perovića" u filmu o tajnom naoružavanju u Hrvatskoj. Jedan od njih, naravno, ne vjeruje da spominjani Crnogorac nije lično Slavko Perović, bez obzira na Perovićev demanti: "Javi Radio Crne Gore, pokaza Televizija, a objavi i "Pobjeda", reagovanje Slavka Perovića, da ni za živu glavu ne priznaje da je on taj "Crnogorac-Perović" koji je obećao "bratskom" hrvatskom narodu pomoć u borbi protiv nekakve Jugoslovenske armije. Pa, u vezi sa te njegove nevolje, htio sam da mu uputim nekoliko utješnih riječi. Mnogo mi te je žao, moj Peroviću. Tako ti je to kada se čovjek rodi baksuz pa mu ništa ne polazi za rukom. Očito je da si jedan od tih na koje je bačena anatema. Da se za zelen bor uhvatiš i on bi se jadan osušio...A ovo što mi te posljednjih dana

¹ "Pobjeda", br. 9039, 01.02.1991, str. 4, 20.

2.

“ljute” da si obećao “bratsku” pomoć Tuđmanu i tuđmanovcima, “nije” im lijepo. Jer, trebalo bi da te razumiju da si ti, nakon onog svesrdnog prijema tvoje ličnosti pod šahovnicom, morao uzvratiti nekim prijateljskim gestom, i nije se imalo manje šta obećati od tih “tričavih” deset hiljada glava. Nije im fer, pogotovo ako si možda mislio da im daš od ovih nezaposlenih koji i onako sjede dokoni. A uz to, i još nešto. Tamo “zlonamjernici” pominju “Crnogorac-Perović”. Tu nijesu čisti računi. Ono, ti jeste da si Perović, ali im u svako doba možeš dokazati da nijesi i Crnogorac. Možda te i najviše vrijeđa što te nazivaju Crnogorcem. Tu si već u pravu kada se ljutiš. Kažeš da je “Pobjeda” kriva za sve tvoje nevolje. Neće biti da si pogodio, jer kako se priča, ime ti se sa osobitim poštovanjem pominje na području Kroacije...”²

“Povodom pripremanja hadezeovskog pokolja u Hrvatskoj i nekih njegovih refleksija u Crnoj Gori”, “Pobjeda” je objavila komentar novinara J.Plamenca, koji je dan ranije emitovan na Radio-Baru. U tom komentaru novinar Radio-Bara se pored osvrta na prilike u Hrvatskoj, pozabavio i “crnogorskim ustašama”, te “reformističkom” opštinskom vlašću, “otkrivajući” njene direktne i indirektne veze sa režimom u Zagrebu: “Razvoj događaja nakon televizijskog emitovanja dokumentarnog filma o pripremanju novog ustaškog zločina u Hrvatskoj ne ide na ruku očuvanju Jugoslavije. Ne zbog burnih reakcija nehrvatskog, neslovenačkog i nealbanskog življa, jer one su samo odbrambeni vapaj, nego i podrška upravo jedinstvenoj Jugoslaviji. Jugoslovensku krizu produbljuje neodlučnost jugoslovenskih vlasti da je prevaziđu. To što su uradili u Hrvatskoj, brutalna je sila, silovanje pravne države. Špegelj i Boljkovac u svakoj pravnoj državi demokratiju bi proživljavali iza brave... Proustaški HDZ na vlasti u Hrvatskoj je, dakle, volja hrvatskog naroda, iskazana na demokratskim izborima. Pored ostalog, to znači da spriječeni (ili odloženi) građanski rat u Jugoslaviji ne bi bio bratoubilački. Ni pored sve hrišćanske tolerancije, braća nam ne mogu biti oni koji se spremaju da nam ubijaju djecu samo zato što nijesu njihove nacije i njihove vjere. Ustaški zločin je dubok, ne samo u istoriji hrvatskog

² “Pobjeda”, br. 9039, 01.02.1991, “Kome je pčela na kapi” (R.Vujisić), str. 2.

3.

naroda, nego i u njihovoj savjesti...Dakle, rješenje srpsko-hrvatskih odnosa je rasturanje braka. Znači, rješenje postoji, ali i onda će problemi ostati. Doduše, biće znatno manji. Riječ je o sljedećem: ustaška HDZ-ovska euforija dobro je zahvatila i Crnu Goru. Crnogorske ustaše datiraju od prije drugog rata. I kako vrijeme prolazi, sve ih je više. Za množenje im je i te kako pogodovalo vrijeme titoističke slobode. Crnogorske ustaše su u Crnoj Gori stekle i mnogo simpatizera. Teško je reći - može čovjek da pogriješi - ko je crnogorski ustaša, a ko njegov simpatizer. Ali, sudeći prema deklarisanju pojedinih društvenih skupina u Crnoj Gori, udruženih čak i u političke stranke, zna se ko za koga makar navija. Nova hrvatska vlast u Crnoj Gori ima jako uporište, na primjer, u Liberalnom savezu Crne Gore. Predsjednik Izvršnog odbora Liberalnog saveza Crne Gore je gospodin Slavko Perović. To je onaj s televizije, onaj što se, valjda kao ni jedan Perović prije njega, preplašio kada su Crnogorci pomislili da je on taj Perović koji je hrvatskim ustašama obećao vojnike. Po svoj prilici, nije on taj Perović. Ne bi, valjda, imao toliko drskosti da ovako reaguje kada su Crnogorci pokazali na njega. Ali, ne mari da osjeti dio onog maltretiranja što ga od njega i njegovih sljedbenika na Cetinju doživljavaju vladike Srpske pravoslavne crkve. Ostaje jedno pitanje: zašto su Crnogorci uprljali prstom upravo u Slavka Perovića? U Crnoj Gori ima još dosta Perovića. Čime je gospodin Slavko zaradio baš takvu asocijaciju kod crnogorskog naroda? Možda on nije obećao ustašama vojnike, ali je za HDZ mnogo uradio u Crnoj Gori. Da li će mu narod povjerovati da nije znao šta radi? Taj Slavko Perović, takvom rabotom, valjda nigdje nije doživio toliko ovacija kao u Baru. On je heroj barske promocije Reformskih snaga za Crnu Goru. Ta promocija je nagovijestila pobjedu reformista u ovoj opštini. Ljude iz nove barske vlasti teško je osloviti. Ako im se čovjek obraća kao reformista onda su "gospoda", a ako im se pak obraća kao nezavisnim komunistima, onda su "drugovi". A pošto su i nezavisni komunisti i reformisti, onda su: "drugovi-gospoda". E, baš ti "drugovi-gospoda" stekli su mnogo simpatija u Hrvatskoj. Oni nijesu osudili albanski teror nad srpskim življem na Kosovu i Metohiji, nijesu osudili hrvatski teror nad srpskim življem u Hrvatskoj, nijesu osudili slovenačko cijepanje Jugoslavije. A, stavili su se u zaštitu dojanuarske Crne Gore, one Vidoja Žarkovića i Veselina Đuranovića. Oni se zalažu za autokefalnu

4.

crnogorsku crkvu i za zadržavanje Meštrovićevog mauzoleja na vrhu Lovćena, tog najupečatljivijeg međaša katolicizma na ovim prostorima. Oni osuđuju “srbijanski i crnogorski boljševizam”, a hvale “hrvatsku demokraciju”. Traže autonomiju u Crnoj Gori. Hrvatski tisak im je, za uzvrat, posvetio punu pažnju, majčinsku i nježnu...Ovo nije ni malo naivno. Barani reformisti, ili nezavisni komunisti, pjevali su u barskim kafanama: “Ko to kaže, ko to laže, Hrvatska je mala !/ Nije mala, nije mala, evo je do Bara.” Da ne govorimo o ispisanim parolama. To je samo spoljni odsjaj mračne rabote...Možda bi u ovoj opštini trebalo već sada zakazati vanredne izbore ? Možda je barski narod, ipak, prevaren ?”³

Za preduzimanje najenergičnijih mjera u cilju očuvanja Jugoslavije, zalaže se i Opštinski komitet SK Žabljaka: “Mjerama Predsjedništva i Jugoslovenske Narodne Armije, na razoružavanju paravojnih i drugih ilegalnih formacija u zemlji, da bi se spriječile eskalacije unutrašnjih sukoba i građanski rat i sačuvala Jugoslavija, članovi opštinskog komiteta SK Žabljaka na današnjoj sjednici dali su bezrezervnu podršku. Smatramo, kaže se između ostalog u pismu Predsjedništvu SFRJ, da će se puni mir i spokojstvo svih građana Jugoslavije postići tek onda kada se stave pred krivičnu odgovornost i uhapse svi oni koji su svojom fašisoidnom i mračnom aktivnošću doveli zemlju u opasnost, a prvenstveno hrvatski ministri Martin Špegelj i Josip Boljkovac.” Naslov saopštenja, u kojem su članovi opštinskog komiteta SK Žabljaka sasvim nenamjerno oslobodili odgovornosti predsjednika Hrvatske za tajno naoružavanje, glasi: “Špegelja i Boiljkovca pred lice pravde”.⁴ Zahtjevu komunista Žabljaka pridružili su se komunisti Nikšića (“Suditi organizatorima”) i komunisti “Luke Bar”. Komunisti barske Luke su još zatražili da se “što prije utvrdi eventualna povezanost pojedinaca ili grupa iz barske opštine sa autorima mržnje, krvi i zla u HDZ-ovskoj Hrvatskoj i o tome obavijesti javnost”.⁵

U ovom broju “Pobjede”, ponovo se raspravljalo o Njegoševoj kapeli. Književnik K.Bećirović opširno odgovara(cijela

³ Isto, “Kame i mandarine” (J.Plamenac), str. 5.

⁴ “Pobjeda”, br. 9040, 02.02.1991, str.3.

⁵ Isto, str. 5.

stranica) akademiku P.Mijoviću povodom njegovog pisanja u nedjeljniku "Monitor" u vezi sa Njegošem, kapelom i mauzolejom. Bećirovićev stav o ovom pitanju je jasan - mauzolej treba izmjestiti sa Lovćena: "...Što se tiče umjetnika Meštrovića, sve i da njegov mauzolej nije jedno od rugla svijeta, neće srpski narod vječito trpjeti na svom najsvetijem visu nekoga ko je rekao da je "srpski narod bogohulan i zreo za sjekiru" i koji je Stepinca slavio i biste mu pravio, valjda zato što je nadbiskup tu sjekiru blagoslovio !" Naslov teksta - "Antisrpstvo kao prokletstvo".⁶

Afera oko ilegalnog naoružavanja u Hrvatskoj bila je glavna tema i nedjeljne "Pobjede", 3. februara 1991.godine. Na prvoj strani "Pobjede" komentar u kojemu se hrvatsko rukovodstvo naziva izvoznicima straha: "...Ukoliko se mladi i talentovani penzioner Manolić, koji je trenutno predsjednik vlade, dosjeti, Hrvatska bi se na svjetskom tržištu mogla predstaviti kao najveća izvoznica straha u svijetu. Recimo, Kurtu Valdhajmu ponestane straha jer se Austrijanci eventualno prisjete, i on odmah uveze iz Hrvatske 50 Špegelj-tona straha. U međunarodnom ESI-sistemu mjera, Špegelj-tona bila bi mjera za strah, čiji bi se original u obliku Špegeljeve glave kad izgovara "pobjimo i gotovo", nalazio u pariskom Luvru."⁷

Iz nedjeljne "Pobjede" saznajemo i da je predsjednik Predsjedništva SFRJ Borisav Jović poslao telegram predsjedniku Republike Hrvatske, u kojemu mu poručuje: "Organi krivičnog gonjenja i drugi nadležni organi u JNA dužni (su) izvršavati svoje ustavne i zakonske obaveze i stoga će u sprovođenju naredbe i zaključaka Predsjedništva SFRJ ići do kraja."⁸

Podrška Predsjedništvu SFRJ upućena je sa mnogih skupova građana koji su održani povodom događaja u Hrvatskoj. Skupovi su, kako "Pobjeda" navodi, održani u Beogradu, Kninu, Trebinju, Baranji, Kotoru, Vukovaru i Titogradu. Izvještaji sa skupova naslovljeni su na sljedeći način: "Suverenitet pripada narodima",

⁶ Isto, str. 10.

⁷ "Pobjeda", br. 9041, 03.02.1991, "Izvoznici straha" (D.Drašković), str. 1.

⁸ Isto, "Ustav se mora poštovati", str. 1.

6.

“Osuda vladajuće politike”, “Vlast u Hrvatskoj ustaška”, “Novi genocid”, “Razum i sigurnost”, “Miran protest”, “Odgovornost za Mesića”. Izvještaj koji je sa skupa u Beogradu napravila agencija Tanjug glasi: “Najpreči zadatak svih Srba u ovom času je uspostavljanje nacionalnog jedinstva srpskog naroda ma gdje živio. To je osnovna poruka mitinga podrške svim ugroženim Srbima van Srbije, koji je danas, u organizaciji stranke Savez svih Srba svijeta, u zemunskoj hali “Pinki” okupio više od pet hiljada građana. Skupu, koji je - ako se zanemari jedan dugotrajan horski zvižduk na spominjanje imena Ante Markovića protekao bez izgreda, prisustvovali su predstavnici vanparlamentarne srpske opozicije, vladajuće stranke, udruženja Srba BiH i Hrvatske, SANU-a i SPC. “Temperaturu” skupa podigao je Rastislav Petrović (Narodna stranka Crne Gore) komentarišući najnoviju izjavu Ante Markovića oko ovlašćenja hrvatskih vlasti. “Marković je tom prilikom zaboravio da obavijesti strane novinare da ta vlast nema prava da priprema novi program pokolja srpskog naroda”, rekao je Petrović. “Ono što Srbi hoće, srećni narodi već imaju - jedinstvo nacionalnog bića, državu, slobodu i demokratiju”, rekao je Radovan Karadžić koji je građane pozdravio sa uzdignuta tri prsta, simbolišući, kako je rekao, “oca, sina i svetoga duha”. Povodom najnovijih događaja u Hrvatskoj generalni sekretar SPS-a Petar Škundrić je rekao da oni koji su prekršili Ustav i zakon moraju odgovarati pred saveznim organima. Što se sudbine Jugoslavije tiče, Škundrić je podsjetio da suverenitet pripada samo narodima. U ime udruženja Srba iz Hrvatske u Beogradu skupu se obratio Budimir Košutić. Karakteristično je da su prisutni tokom skupa uzvikivali “živjela Jugoslavija”, kao i “živjela Srbija, država svih Srba”.⁹

Povodom rasprave o budućnosti Jugoslavije i o raspletu jugoslovenske političke krize, u “Pobjedi” je objavljen intervju sa prof. dr Gavrom Perazićem. Između ostalog, prof. Perazić je u razgovoru sa novinarom “Pobjede” rekao: “Ne postoji apriorna i apsolutna obaveza ostalih republika u Jugoslaviji da otcijepljenoj republici priznaju - sada njene međurepubličke granice kao državne...Granice između republika unutar federacije su predmet

⁹ Isto, “Suverenitet pripada narodima”, str. 3.

nacionalnog a ne međunarodnog prava. Prema tome, granice jedne pravne države, kao subjekta međunarodnog prava, su garantovane od tog prava kao nepovredive. Međutim, izmjena granica između republika u unutrašnjem sklopu jedinstvene Jugoslavije, stvar je volje i odluke kojom se zabranjuje izmjena tih granica bez saglasnosti republika o čijim se granicama radi.”¹⁰

Sljedeću stranicu nedjeljne “Pobjede” potpuno je “zauzeo” hrvatski predsjednik Tuđman. Najprije kokerija V.Radusinovića - “Genijalni vrhovniče” (tobožnji odgovor američkog predsjednika Buša na Tuđmanovo pismo): “Dragi gospodine Franjo, Sa izuzetnim zadovoljstvom moja malenkost odgovara na vaše pismo. Ponizno vas molimo da mi oprostite što vam ja, još ranije, nijesam pisao. Ali nadam se da će vaš genij shvatiti da sam ovih dana prezauzet ratom u Zalivu. Na našu veliku sreću, uz vašu nesebičnu pomoć, mi ćemo taj rat dobiti a onda ćemo zajedno, uz vaše genijalno vođstvo i genijalno vrhovništvo, slomiti tog kurvinog sina Miloševića i njegove srpsko-crnogorske boljševike. Mi znamo cijenjeni vrhovniče Franjo, da patite od te Srbije i srpskog naroda. Znamo, takođe, da ste ih klali kad god ste stigli, ali zato ih sve ne poklaste. Vaša neovisna Hrvatska je uvijek bila na pravom putu, na pravoj strani. Proučavajući vašu povijest uvidio sam da ste i okupatore dočekivali sa cvijećem. Tako ste učinili i kad vam je Hitlerova armada umarširala u vaš prelijepi Zagreb. Za dočekivanje okupatora vi imate iskustva...”¹¹

Pored ove kokerije, “Pobjeda” iz nedjeljnika “Intervju” prenosi razgovor sa M.Boškovićem, profesorom bezbjednosti. Između ostalog, prof. Bošković tvrdi: “Dr Franjo Tuđman je jedini Hrvat koji je poimence ušao u statut terorističke organizacije Hrvatski državotvorni pokret. Neodoljiva je sličnost između statuta ove ustaške formacije i novog Ustava Hrvatske.”¹²

U jednom od narednih brojeva “Pobjede” svoje stavove o aktuelnim zbivanjima u Jugoslaviji, saopštila je i Narodna

¹⁰ Isto, “Republičke nijesu državne granice”, str. 5.

¹¹ Isto, “Genijalni vrhovniče” (V.Radusinović), str. 6.

¹² Isto, “Ovisni predsjednik nezavisne države”, str. 6.

stranka: "... Narodna stranka ima jasan stav o problemima koji muče Jugoslaviju. Taj stav je, historijski gledano, zasnovan na prihvaćenim načelima međunarodnog prava i procjeni interesa srpskog naroda. Srpske države Crna Gora i Srbija treba sve da učine da srpski narod u budućim razgovorima učestvuje jedinstveno sa jasnim nacionalnim programom, a ne razbijen po republikama, pokrajinama i partijama. Teritorijalna razgraničenja sa narodima koji ne žele da žive sa njim, srpski narod treba da obavi na osnovu međunarodno priznatih granica i prava od prije 1.decembra 1918.godine, a ne na osnovu avnojevskih i brionskih granica i prava. Narodna stranka smatra da je uzaludno dalje istrajavanje na očuvanju Jugoslavije u današnjim prilikama. Treba početi razgovore kako na najbezbolniji način razdvojiti narode koji neće zajedno da žive, a da svako dobije ono što mu po ljudskom, Božijem i historijskom pravu pripada. Sa narodima koji žele da sa njim žive u državnoj zajednici srpski narod treba da se sporazumije o oblicima zajednice koja bi garantovala narodima nacionalna prava, a građanima vjerske, jezičke, političke, kulturne slobode i blagostanja. Takvu zajednicu Narodna stranka vidi kao modernu federaciju (ili regionalnu zajednicu evropskog tipa) sa širokom autonomijom federalnih jedinica (regija) i građanskom društvenom sadržinom zasnovanom na građaninu kao jedinom nosiocu političke vlasti. Narodna stranka čvrsto stoji na stanovištu da je Crna Gora historijska država srpskog naroda i da treba da svoju budućnost veže za sudbinu cijelog srpstva. Poštujući historijsku državnost Crne Gore, Narodna stranka se zalaže da se narod Crne Gore referendumom izjasni hoće li ravnopravno sa drugim djelovima srpskog naroda i sa drugim narodima koji to hoće, da učestvuje u stvaranju takve države ili će obnoviti svoju državnost u punom značenju te riječi. Odluku naroda Crne Gore Narodna stranka će primiti kao svoju."¹³

Događaji u Hrvatskoj podstakli su i jednog, kako se potpisao, "običnog građanina", da uputi otvoreno pismo F.Tuđmanu i S.Mesiću: "Ja, kao obični građanin Crne Gore, ja kao obični borac

¹³ "Pobjeda", br. 9043, 05.02.1991, "Prekršene su norme parlamentarne demokratije", str. 2.

oslobodilačkog rata, koji je prepješačio čitavu Jugoslaviju, kao ratnik koji je učestvovao u oslobođenju Beograda i Zagreba, gonio okupatorske zavojevače i njihove vjerne sluge sve do austrijske granice, ja koji sam se borio da se jugoslovenski narodi ponovo ujedine u bratsku zajednicu, ja, kao protivnik svakog nacionalizma, ja, kao vaspitač omladine da se voli svaki čovjek bez obzira na rasu, naciju i vjeroispovijest, i profesor po gradovima širom Jugoslavije: Beogradu, Zagrebu, Križevcima, Delnicama, Zrenjaninu, Titogradu, te izvan zemlje u Parizu, Remsu, Lionu, ja, kao Srbin po porijeklu, kao Crnogorac po evoluciji, kao Jugosloven po svom dosljednom opredjeljenju, ja, kao muž Hrvatice, kao otac Jugoslovenke, kao djeda, konačno kao hrvatski zet. Ja, kao student zagrebačkog fakulteta, kao kolega mnogim dragim drugovima u zagrebačkim školama. Ja, kao obožavalac velikog Hrvata Ivana Gorana Kovačića, njegovog remek-djela "Jama", Gorana koji oplakuje stradanje Srba u Hrvatskoj, a doživljava zlu sudbinu da bude zaklan od četničkih koljača, ja, koji se podjednako gnušam ustaških i četničkih kama, ja, koji smatram da čovjek mora biti centar svijeta, moram da vas odlučno upozorim: kunem vam se prolivenom krvlju mojih drugova, prolivenom krvlju svih stradalnika u Jasenovcu i svim jamama širom Hrvatske, kunem se u ime svih Crnogoraca, svih Srbijanaca, u ime svih preživjelih ratnika, da vi nikada, nikada, nikada nećete ubijati Srbe, ni klati, ni peći, ni vaditi oči, ni ubijati maljevima, ni bacati u Savu. Nikada, nikada više ! Tako mi majčinog mlijeka nikada ih više nećemo ostaviti same. Shvatite čvrstu odluku sviju nas, da ćemo usvojiti jevrejsku lozinku - zub za zub, oko za oko ! Upozoravamo vas, da ako ponovo pokušate da ponovite već učinjeni genocid u posljednjem ratu, da ćete platiti dug iz Jasenovca, da ćete proklinjati čas kada ste djecu bacali u mračne jame. Razmislite i zamislite se nad budućnošću vlastitog poroda... Razmislite gospodo o tome da bi vaš pohod na Knin mogao biti i kraj Hrvatske. Razmislite i o tome da će u susret vašoj koloni prema Kninu, krenuti druga kolona za istoka, mnogo moćnija, iz Crne Gore, Srbije, Bosne, iz Hercegovine. Mi ne želimo da se to desi... I na kraju da kažem ono što je bitno - brate Hrvate, ili, ako tako nećeš, crna Sotono nemoj više da kolješ i ubijaš

ljude, žene i djecu, pogotovo svoju braću, jer ćeš dobiti glogov kolac. Od njega umiru i vampiri.”¹⁴

U tom vremenu “opšteg patriotizma” “Pobjeda” je objavljivala i pisma u kojima se građani obraćaju strankama čije im se djelovanje tada baš i nije činilo patriotskim. Jedan građanin je tako uputio otvoreno pismo Savezu reformskih snaga za Crnu Goru: “Građani, članovi Predsjedništva Saveza reformskih snaga Jugoslavije za Crnu Goru, pročitao sam vaše saopštenje u “Pobjedi” od 2.februara. Odmah da vam kažem - sumnjam da će svi članovi vaše organizacije odobriti ono što ste napisali. Neki možda hoće, ali mi, najbrojniji, mi, narod, koji ne pripadamo ni jednoj političkoj organizaciji, odobriti nećemo ! Hoću da vas podsjetim - reći lošu riječ za dobre ljude, velika je greška. Kazati dobru riječ za rđave i loše ljude, zločin je višeg stila !... Predlažem vam da pročitate još jednom pismo preživjelog logoraša iz Jasenovca, koje je objavljeno ispred vašeg saopštenja u “Pobjedi”. Dakle, uvjerali smo se, a znali smo i do sada, koje su namjere vrhovništva, dežele i onih dželata - separatista sa Kosova. Imam pravo kao građanin da slobodno mislim i da vam kažem - vi smišljeno pomažete rušenje Jugoslavije ! Sekretar Liberalnog saveza, funkcioner u Savezu reformskih snaga Jugoslavije za Crnu Goru, pred kamerama je poljubio šahovnicu, krvavu ustašku zastavu ! Zar želite da vam za taj čin aplaudiramo ? Znajte, ako budete vodili politiku koju odobrava narod Crne Gore, koja će biti u interesu svih građana Crne Gore, obećavamo vam da će vaša dobra namjera biti višestruko nagrađena na sljedećim izborima. Priznanje naroda treba zaslužiti.... Mi građani, sve znamo ! Znamo ko stavlja klipove pod točkove napretka, i Crne Gore, i Jugoslavije. Pročitali smo hadezeovsku politiku i dosadašnju politiku Saveza reformskih snaga Jugoslavije. Mogu da vam kažem - neprijatno smo iznenađeni, zapanjeni smo, šokirani, ali prisebni. Poslovice kaže: “ko nema obraza neka se stidi.” Vi nijeste dorasli da vladate građanima Crne Gore. Ko god misli da će moći da manipuliše sa Crnogorcima - grdno će se

¹⁴ “Pobjeda”, br. 9044, 06.02.1991, “Fašizam neće proći” (M.Đukić), str. 2.

prevariti ! Ljubitelji šahovnice treba da znaju - “narod drži koplja, a mangupi stavljaju krpe”. To jest “zastave”...”¹⁵

U istom broju “Pobjede”, na udarnom mjestu, objavljen je i komentar na aktuelna politička zbivanja. Sadržaj komentara potvrđuje da “Pobjedin” komentator(i), baš kao i građani čija se pisma objavljuju u “Tribini” , na gotovo identičan način doživljavaju jugoslovensku krizu. Zanimljivo je i to da su ti tekstovi najčešće pisani u formi “poslanice” kojom se opominju “bivša braća”. Naslov ovog komentara je “Zbogom, Jugoslavijo”: “Davnašnja Kardeljeva teza o Jugoslaviji kao “usputnoj stanici” za Slovence (vjerovatno i Hrvate) ostvaruje se. Oživotvorenje Bevcove ideje najavljuje predsjednik DEMOS-a Jože Pučnik. Dežela će, po njemu, i prije juna istupiti iz Jugoslavije. Kuda ?! Misli li Pučnik da ćemo tek tako prebiti račune za one silne preseljene fabrike i međusobna dugovanja, pa se razići kao da se nikada nijesmo ni sreli ? Može gospodin Pučnik misliti i govoriti što hoće, ali to što su dežela i njeni vlastodršci naumili ne može se, kako predsjednik koalicije DEMOS-a kaže, provesti pripremljenim amandmanom, kojim će iz slovenačkog Ustava “biti izbrisano svako pominjanje Jugoslavije”. Jugoslavija, slovenačka gospodo, hrvatski poglavnici, šiptarski secesionisti i vi, gospodo Bošnjaci, nije stvorena vašim “demokratskim” amandmanima nego srpskom krvlju. Uzidani su u njene temelje, bez ikakve fraze, životi ratnika na Ceru, Kolubari i Mojkovcu... odstupnika kroz Albaniju i solunskih dobrovoljaca. Uzeti su i životi neuke djece sa Sremskog fronta i mučenika Jasenovca, Ržanog dola i ko zna koliko stratišta vaše “demokracije”. Srpski narod vam je oprostio, ali ne i zaboravio zasluge iz prošlih ratova, iz kojih ste onako poraženi izlazili kao pobjednici, ali ne tražite više od tog istog naroda, od tih još u crno zavijenih majki i očeva, od te djece koja nijesu zapamtila ni djeda ni oca da vam vjeruju u ispravnost “puta u pakao popločanog dobrim namjerama”. Vaše namjere su jasne. Preko Jasenovca u Evropu.”¹⁶

¹⁵ “Pobjeda”, br. 9045, 07.02.1991, “Priupitajte malo narod” (N.Đukić), str. 2.

¹⁶ Isto, “Zbogom, Jugoslavijo” (M.Vico), str. 3.

Svi ovi događaji opet su podstakli jednog čitaoca “Pobjede” da se pozabavi “zlom domaćim”, odnosno, Savezom reformskih snaga. Izgleda da su stavovi ove političke stranke provocirali neke istorijske traume crnogorskog (srpskog) naroda, ili se, možda, namjerno željela stvoriti predstava o njihovoj asocijativnosti takve vrste. Pored toga, željelo se stvoriti i uvjerenje o hroničnom “manjku patriotizma” kod Saveza reformskih snaga: “... Dragi reformisti, nemojte se ljutiti na “Pobjedu”, jer ovo što pišem ja i stotine drugih, nije stvar “Pobjede”, nego nas, koji svoje želje hoćemo da se izražavamo preko ono malo prostora koji je posvećen čitaocima. Predlažem vam da svoj posao obavljate kako odgovara građanima Crne Gore ili da se ne bavite poslovima koji su upereni protiv sopstvenog naroda. Ja nijesam boljševik. A i da jesam bio bih ponosan, samo da ne podržavam one koji bi nove jame, grobove, groblja. Daleko sramnije je biti demokrata sa kalašnjikovim ispod demokratskog kaputa, nego biti boljševik. Vi se, gospodo reformisti, morate definisati, a Ante Marković mora da dokaže, da nije Ante Starčević ili Ante Pavelić... Zato vas ponovo, i molim i opominjem, kao građanin ove lijepe Jugoslavije i još ljepše Crne Gore, da izjavite svoj protest protiv svih onih koji se naoružavaju protiv svoga naroda i da se odreknete podržavanja onima koji najavljuju krv... Drugovi reformisti, Crnogorci su narod koji umije da prašta i pruži ruku, pa vam preporučujemo da se manete poslova koji razjedinjuju ovaj čestiti narod.”¹⁷

Početak februara “Pobjeda” je objavila i specijalno izdanje - “Vapaj Lovćena”. Ovo izdanje sadrži svjedočenja o rušenju kapele na Lovćenu, kao i stavove šezdesetak, kako se navodi, “umnih ljudi” o vraćanju kapele na Lovćen. Između ostalih, o vraćanju kapele na Lovćen pišu: patrijarh Pavle, mitropolit Amfilohije, D.Ćosić, M.Bečković, D.Maksimović, B.Jovanović, R.Karadžić, E.Josif...¹⁸

¹⁷ “Pobjeda”, br.9047, 09.02.1991, “Kalašnjikovi i demokratija” (Lj.Poleksić), str. 2.

¹⁸ Isto, str. 1.

A u nedjeljnoj “Pobjedi” od 10. februara objavljen je stenogram sa sjednice Predsjedništva SFRJ. Prisustvovali su i predsjednici pojedinih republika. Bila je to sjednica na kojoj je predsjednik Srbije S. Milošević izgovorio svoju, drugu po redu, čuvenu rečenicu: “To malo morgen”, (prva je: “Niko ne sme da vas bije”). Bila je to sjednica na kojoj je dominiralo pitanje da li će Jugoslavija nastaviti da postoji ukoliko se neka od njenih republika “otcepi”? Bilo je jasno da je SFRJ “bivša država”. O budućnosti Jugoslavije i o tome da li Jugoslavija može da postoji ukoliko neka od šest republika proglasi nezavisnost, predsjednik Crne Gore M. Bulatović kaže: “Ne shvatam da današnja rasprava može da znači dogovor o bilo kakvoj krnjoj federaciji, ali moramo da rezimiramo stavove i pokažemo kakva su naša gledišta. Zašto ne iskoristiti priliku, ne prejudicirajući i ne osuđujući nikoga, pa reći, kao što je rečeno da će republika Slovenija tražiti moduse za otcjepljenje. Rečeno nam je jasno i glasno da oni idu na razdruživanje i otcjepljenje. Zašto ne prihvatiti i kao politički stav da republika Srbija hoće da živi u Jugoslaviji kao ravnopravnoj zajednici naroda i narodnosti. Zašto ne podsjetiti da je delegacija Crne Gore u te pregovore ušla sa imperativnim mandatom da uradi sve da očuva Jugoslaviju i jugoslovenstvo. Zašto bi značilo da jedna republika izlaskom iz Jugoslavije može da razruši čitavu Jugoslaviju... Ja se zaista bojim da se primičemo toj tački kada će se morati primjeniti nedemokratska rješenja da bi se spriječili opšti kaos i anarhija.” Stav da Jugoslavija treba da opstane kao država sastavljena od onih naroda koji hoće da u njoj žive, podržavali su još jedino predstavnici republike Srbije.¹⁹ Svi ostali su smatrali da Jugoslavija nestaje onoga trenutka kada jedna od republika izađe iz nje.

Sva ova dešavanja u Jugoslaviji praćena su u “Pobjedi” sa nekoliko posebnih komentara. U jednom od njih, Jugoslavija se naziva zemljom zalazećeg sunca: “... Pitanje je i šta u ovakvoj zbrci mogu i treba da učine oni koji su po slovu Ustava i zakona dužni da se brinu o integritetu zemlje. To se, prije svih, odnosi na vrhovnog komandanta, dakle Predsjedništvo SFRJ. Riječi

¹⁹ “Pobjeda”, br. 9048, 10.02.1991, “Ucjene razgrađuju Jugoslaviju”, str. 1, 6,7,8.

predsjednika ovog kolektivnog organa, kako dolazimo u situaciju koja je krajnje dramatična i teška, kao i dilema “ili ćemo podnijeti ostavku, ako ne možemo da uradimo ništa, ili ćemo uraditi ono što nam sleduje po zakonu” nudi moguće varijante obje nevesele. U prvoj, šef države bi abdicirao, ali malo je vjerovatno da bi to uradio u korist nekih drugih nasljednika iz republike. Jer, u tom slučaju ovo Predsjedništvo ima sve šanse da bude posljednje prije još dramatične situacije i vanrednih okolnosti. Vrhovnom komandantu preostaje i druga varijanta po kojoj bi ono što sleduje po zakonu moglo značiti novu naredbu (ili naredbe) i uključivanje vojske i policije u smirivanje prilika. Za to, međutim, treba više od četiri glasa, koliko se posljednji put opredjelilo za kakav-takav razgovor. Zato se otvara i pitanje da li Predsjedništvo i sada postoji u skladu sa onim “što po zakonu sleduje”. Ko je rekao: Kadijević? Sunce, čini se, zalazi nad ovom zemljom. Svijeće u balkanskoj krčmi žmirkaju. Oni koji su odgovorni za Jugoslaviju moraju računati i sa tim da prvi bljesak koji se pojavi iz tmine ne mora biti od svitanja.”²⁰

Drugi komentar koji se bavi političkom krizom u Jugoslaviji, ima indikativan naslov - “Traženje tuđih gospodara”: “Istorijski časovnik Jugoslavije ne samo da ubrzava svoje kretanje, kako to već primjeti jedan naš poznati književnik, nego svojim strmoglavim hodom unazad opasno prijeti da vrijeme vrati upravo tamo gdje smo već jednom bili 1939.godine. Istrošene parole o bratstvu i jedinstvu, očito posuđene iz jednog više nego prepoznatljivog boljševičkog vokabulara, doista više nijesu u mogućnosti da spriječe raspad onoga što se odavno samo od sebe počelo raspadati, prepuštajući svoje mjesto najrazličitijim nacionalizmima, separatizmima i secesionizmu, pravu na samoopredjeljenje i otcjepljenje. Zvuči doista nevjerovatno, ali sve je očitije da su danas za očuvanje jedinstvene Jugoslavije i očuvanja balkanskog i evropskog status quo mnogo više zainteresovani spoljni faktori, evropske države i narodi, od njenih republika i nacionalnih perjanica, zainteresovanih, očito, samo za mir u vlastitoj kući...”²¹

²⁰ Isto, “Zemlja zalazećeg sunca” (S.Šćekić), str. 3.

²¹ Isto, “Traženje tuđih gospodara” (M.Tripković), str. 7.

U ovom broju nedjeljene “Pobjede” objavljena su i dva, po pristupu problemu, potpuno različita teksta. U prvom tekstu se analiziraju odnosi unutar Saveza reformskih snaga, a u drugom se daje “moralni profil” političkih vođa kosovskih Albanaca. Prvi tekst “Reformisti pred reformom”, novinara V. Mićunovića, karakterističan je po ozbiljnom i kvalitetnom analitičkom pristupu temi, i za razliku od mnogih drugih članaka u “Pobjedi” u kojima se govori o opoziciji, ovaj novinar ne pokazuje nipodaštavajući ili ironični odnos prema njoj.²² Spomenuti novinar je na isti način, sedam dana ranije, pisao i o zbivanjima u Narodnoj stranci.²³ Po našem mišljenju, spomenuti analitički osvrti jesu dobar primjer kako bi u “režimskoj” štampi trebalo pisati o opoziciji.

Međutim, drugi tekst koji smo spomenuli, jeste primjer kako ne bi trebalo pisati o određenim ozbiljnim političkim pitanjima, a Kosovski problem to, bez sumnje, jeste. Umjesto da se Kosovski problem analitički promišlja, da se sagledava u kontekstu svih onih dalekosežnih geostrateških implikacija koje on ima, “Pobjedin” novinar ovom problemu pristupa manirom koji je tipičan za tzv. “žutu štampu”; iznosi se “prljavi veš” političkih vođa kosovskih Albanaca, uz omalovažavanje i njih lično i političkih snaga koje oni predstavljaju. Evo šta je, na primjer, napisano o Ibrahimu Rugovi: “Ibrahim Rugova je predsjednik Demokratskog saveza Kosova. Prethodno je bio predsjednik Udruženja pisaca Kosova i to isključivo književnika Šiptara. On je taj vrli miljenik Fadilja Hodže. On je taj kome je Albanija zemlja blagostanja, koji je njen čest gost. On je taj koga je Enver Hodža primio u goste. Javnosti je, izgleda, manje poznato da mu je otac strijeljan kao ratni zločinac, da su mu stričevi (trojica) ubijeni kao pripadnici balističkih bandi u periodu od februara do maja 1945.godine. Ubijeni su u vrijeme kada su sa balistima Šabana Poluže, Voce i Gradice vođene krvave i teške borbe u Drneci. Ako se zna prošlost porodice Rugova onda je jasno da “iver ne pada daleko od klade”. Pa tako ni Ibrahim nije mnogo odmakao od svog

²² Isto , str. 9.

²³ “Pobjeda” , br. 9041, 03.02.1991, “Kako do svoga Ja” (V.Mićunović), str. 8.

oca i stričeva. A o eventualnim vezama sa Sigurinijem, sa Bujarom Hodžom (isti je pukovnik Sigurimija), sa Skednerom Ćićom bi mogao da kaže sam Ibrahim”.²⁴

Tokom februara značajan prostor u “Pobjedi” posvećivan je brojnim skupovima žena, koji su imali izrazito politički karakter. Naime, u mnogim krajevima Crne Gore i Srbije održavani su skupovi žena na kojima su one protestovale zbog “politike rušenja Jugoslavije”, i na kojima su kritikovani “protagonisti njenog rušenja”. Tako su sa “Tribine mira” Organizacije žena Crne Gore, žene, kako piše “Pobjeda”, poručile da mira u zemlji ne može biti: “sve dok u Predsjedništvu sjede Mesić, Drnovšek, Sapundžiju, a Špegelj i Boljkovac koji su kovali ustaške zavjere žive na slobodi.”²⁵ A već u sljedećem broju “Pobjede” žene Cetinja su “sa dosta ogorčenja ali i zabrinutošću pozvale hrvatski narod da zbací proustaško rukovodstvo koji ih do sada vodi.”²⁶

U subotu 9. februara, “Pobjeda” je na prvoj stranici objavila izvještaj o protestnom mitingu žena pred Palatom Federacije. Na tom mitingu žene su zatražile da se razoružaju paravojne formacije u Hrvatskoj, da se pokrene krivični postupak protiv lica odgovornih za ilegalni uvoz oružja, kao i da se smijene Stipe Mesić i Ante Marković. Osmočlanu delegaciju žena primio je i predsjednik Predsjedništva SFRJ - Borisav Jović.²⁷

Sličan skup žena održan je i u Nikšiću. Kako izvještava novinar “Pobjede”, žene Nikšića su poručile: “Nek je prosto majčino mlijeko svakom ko se bori protiv zla i nepravde, a gubalo svakoga koji svoj prosperitet gradi na bratoubilaštvu.” Izvještaj sa ovog skupa, koji je objavljen na udarnoj strani, ima naslov koji je epski intoniran - “Gubalo ih majčino mlijeko”.²⁸

²⁴ Isto, “Sjutrašnji posao danas” (V.Radusinović), str. 10.

²⁵ “Pobjeda”, br. 9045, 07.02.1991, “Za mir u zemlji” (D.Š.), str. 3.

²⁶ “Pobjeda”, br. 9046, 08.02.1991, “Zbaciti proustaško rukovodstvo” (Đ.M.), str. 4.

²⁷ “Pobjeda”, br. 9047, 09.02.1991, “Za mir i slobodu”, str. 1, 3.

²⁸ “Pobjeda”, br. 9049, 11.02.1991, “Gubalo ih majčino mlijeko” (G.Knežević), str. 3.

Političkom krizom u Jugoslaviji, a posebno rukovodstvom Hrvatske, i dalje su se bavili “Pobjedini” čitaoci. Jedan od njih u svom pismu poručuje: “Ustaše, pustite nas da na miru živimo”.²⁹ Drugi, isprovociran pregovorima i međurepubličkim “dopisivanjem”, tvrdi: “Prepiska ne vodi ničemu”. Ovaj čitalac, inače doktor historijskih nauka, iznosi svoje viđenje jugoslovenske krize i predlaže mjere za njeno rješavanje: “Pitam se: kakvo je to jadno i bijedno Predsjedništvo Jugoslavije, kome najzloglasniji kriminalci, koljači i dugogodišnji robijaši drže lekcije ? Zar je došlo vrijeme da krivci optužuju prave ? Zar je moguće da je laž nadvladala istinu ? Kako to da Tuđman i njegovi satrapi demantuju nepobitne činjenice ? No, njima se, izgleda, može i hoće. Oni, po svoj prilici, razoružavaju našu JNA, čuvara, branitelja i graditelja našeg društvenog sistema. Boljkovac, Špegelj i ostala ološ uvažavaju samo i jedino dva mišljenja - svoje i pogrešno. Jer, svako mišljenje koje se sa njihovim mišljenjem ne podudara, pogrešno je... Ako smo suverena, i još uvijek nerazgrađena država, zašto se Bušu i njegovom kabinetu ne stavi do znanja da vode računa o svojim problemima, a nas da ostave na miru... Ako JNA već nije “trula višnja”, i ako nemamo tri armije, neka uzme najhitnije i najozbiljnije stvari u svoje ruke, u onim granicama u kojima joj to Ustav dozvoljava. Ako je Veljko Kadijević komandant oružanih snaga Jugoslavije u punom smislu te riječi, neka to pod hitno pokaže na djelu. Ako Predsjedništvo SFRJ, u sadašnjem sastavu, nije spremno i sposobno da sredi stanje u svojoj kući, neka to javno prizna, pa će zdrave jugoslovenske snage smoci snage da nađu najpovoljnije rješenje, kao što su to kroz svoju dugu istoriju činile. Jer, i djeci iz vrtića je jasno da ovako više ne ide. Naše Predsjedništvo, svojim taktiziranjem, narod ispameti.”³⁰

U istom broju “Pobjede” objavljeno je opširno saopštenje sa sastanka crnogorskih privrednika sa republičkim rukovodstvom. Na osnovu redakcijskih naslova i podnaslova može se prosuditi o čemu se razgovaralo i kakvi su stavovi republičkog rukovodstva o pojedinim ekonomskim pitanjima: “Sopstvena pamet

²⁹ “Pobjeda”, br. 9050, 12.02.1991, “Ustaše pustite nas da na miru živimo” (M.Vujović), str. 2.

³⁰ “Pobjeda”, br. 9050, 12.02.1991, “Prepiska ne vodi ničemu (dr Đ.Bartićević), str. 2.

izlaz iz krize”, “Ko vlada Jugoslavijom”, “Državne jasle - prošlost”, “Ko zaduži, mora i da oduži”, “Crna Gora - gradilište”, “Banka nije bunar”, “Stečaj svijesti”, “Od stvarnosti ne možemo pobjeći”, “Vladine makaze”, “Pogrešna makroekonomija”.³¹

Polovinom februara održano je zasjedanje Skupštine Crne Gore. Trećeg dana zasjedanja ekspozije je podnio predsjednik Republike - Momir Bulatović. Bulatović je, između ostalog, saopštio stavove rukovodstva Crne Gore o najaktuelnijim političkim pitanjima: “...Delegacija Crne Gore izražavala je argumentovano uvjerenje da konfederalni način ustrojstva Jugoslavije ne samo da nije cjelishodan i racionalan, već da ga nije moguće ostvariti na miran i demokratski način. Naime, pretvaranje dosadašnjih republika u samostalne države, uz uslov nepromijenjenih granica, dovelo bi do toga da brojni pripadnici svih jugoslovenskih naroda, u međunarodno-pravnom smislu, izgube dio dosadašnjih prava i da od strane novoformiranih država budu tretirani kao nacionalne manjine. Izrazili smo bojazan da bi takva rješenja ubrzo dovela do toga da svaka republika, bez razlike i bez izuzetka, dobije jednu svoju, slikovito rečeno, “Kninsku krajinu”. Rekli smo da mi ne želimo da pripadnike muslimanskog, srpskog, hrvatskog, slovenačkog ili makedonskog naroda u Crnoj Gori, građane Crne Gore koji uživaju puna prava i slobode, da svodimo na nivo nacionalnih manjina samo zbog toga što žive u Crnoj Gori, gdje je većinski crnogorski narod. Isto tako, ne želimo da se prema pripadnicima našeg naroda tako postupa u drugim republikama. Uz to, naglasili smo, čak i kad bi postojala takva namjera, demokratska i neotuđiva građanska prava pripadnika svih jugoslovenskih naroda bila bi da se njoj odlučno suprotstavi. To, kao što vidimo nije samo teorijski princip, već i realna jugoslovenska stvarnost... Demokratski utvrđena želja bilo kojeg naroda da napusti Jugoslaviju ne smije biti spriječena i onemogućena. Ali, eventualno izdvajanje iz Jugoslavije mora biti realizovano kao proces u kojem će se na miran i razuman način razriješiti veoma složeni kompleks razgraničavanja građanskih prava, materijalnih prava i obaveza, do utvrđivanja unutrašnjih i spoljnih granica. U takvim opcijama SR Crna

³¹ Isto, str. 1, 3.

Gora ostaje suverena država koja samostalno odlučuje o oblicima saradnje i povezivanja sa drugima.”³²

Stavove iz ekspozea Momira Bulatovića podržao je, u ime kluba Narodne stranke, dr M.Čvorović. U stvari, on je samo “pojasnio” ono što je predsjednik Bulatović rekao, a to je da Jugoslaviju treba obnoviti na principu opredjeljenja naroda; granice te nove Jugoslavije treba da se poklapaju sa granicama “istorijskih teritorija” onih naroda koji hoće da žive u njoj, tako da se postojeće republičke granice mogu smatrati nevažećim. Čvorovićeva “narodska” interpretacija Bulatovićevih stavova glasi: “... Narodna stranka prihvata kao realnu činjenicu da Hrvati i Slovenci hoće da se odcijepi te da im to pravo ne treba osporavati, ali uz uslov da iz Jugoslavije iznesu samo onoliko koliko su u Jugoslaviju i unijeli i što im po normama međunarodnog prava pripada. Ni po koju cijenu ne treba im dozvoliti da iznesu i one etnički čiste prostore koje su stvorili genocidom nad Srbima u toku drugog svjetskog rata i smišljenim protjerivanjem Srba poslije rata. Narodna stranka cijeni da bi ostali narodi mogli konstituisati Federativnu Republiku Jugoslaviju ali ne na suverenim republikama već na dobro poznatim principima federacija kakvih ima u svijetu. Osnova za konstituisanje takve države bila bi volja naroda izražena na opštenarodnom plebiscitu. Narodna stranka smatra da u slučaju da Jugoslavija ni pod tim uslovima ne može opstati, Crna Gora svoju budućnost treba da naslanja na tradicionalnu, nacionalnu i državnu politiku Crne Gore, koja je uvijek djelovala u okviru interesa čitavog srpskog naroda. Zbog toga smatramo, da Crna Gora i Srbija treba da ponovo postanu državotvorno jezgro za formiranje jedne nove zajednice - federacije srpskih zemalja.”³³ U ovom izvještaju sa skupštinskog zasjedanja pobornici drugačijeg mišljenja, a vjerovatno je i takvih bilo, nijesu dobili prostor.

Istovremeno, u “Pobjedi” se i dalje objavljuju reagovanja građana na aktuelna politička zbivanja. U njima se, uglavnom, pruža podrška očuvanju Jugoslavije na gore navedenim

³² “Pobjeda”, br. 9053, 15.02.1991, “Crna Gora je za Jugoslaviju”, str. 1, 3.

³³ Isto, “Istorija se ne može dopunjavati”, str. 5.

principima, u njima se osuđuju velike sile zbog podrške secesionističkim republikama, ili se afirmišu stavovi koji odražavaju “kurs” vladajuće partije. Ova pisma odražavaju i profil svijesti koji je odgovarao tadašnjem političkom vrhu Crne Gore, i koji je on, očigledno, potencirao. Tako se u jednom pismu kaže da je cilj Amerike da Rusiji pričini što više zla, a da Srbiju i Crnu Goru “po starim vatikanskim i austrougarskim planovima ili obestraže ili - pounijate.” Isti čitalac sugerira da sa predsjednikom Amerike, Bušom, treba drugačije razgovarati.³⁴ Pored ovog pisma, objavljena su još dva, ne manje upotrebljiva za prepoznavanje “Pobjedine” uređivačke koncepcije. U prvom, književnik K.Bećirović raspravlja o grbu Crne Gore, tvrdeći da je “pravi” grb Crne Gore onaj na kojemu je Njegoševa kapela, a ne onaj na kojemu se nalazi mauzolej. Bećirović u negativnom kontekstu spominje i one koji ne podržavaju vraćanje kapele na Lovćen. Tako za Bogdana Bogradnovića kaže da bi Studenicu pretvorio u džamiju, samo da je to Broz htio. Dado Đurić se ironično naziva “katunskim genijem”, koji “crpi nadahnuće za svoja slikarska djela u ružnoći, grozoti i besmislu”, dok je Liberalni savez “hrvatska uzdanica u Crnoj Gori”.³⁵ I treće pismo koje se u ovom broju “Pobjede” objavljuje jeste pismo jednog penzionera iz “glavnog grada Crne Gore” (naziv koji su redovno koristili protivnici imena Titograd). Ovaj penzioner se žali na neredovnu isplatu penzija, pa kao rješenje predlaže da se bivšim crnogorskim rukovodiocima oduzmu vile, a da se pare uplate u penzioni fond.³⁶

“Glas naroda” čuo se i u sljedećem broju “Pobjede”. Jedan čitalac poručuje da se po prvi put javlja listu “Pobjedi”, “koji od svog postojanja prenosi javnosti suštu istinu”. I on poručuje Predsjedništvu SFRJ da “energičnije djeluje” i da prepiska ne vodi ničemu. Takođe, čitalac poručuje rukovodstvima Hrvatske i Slovenije da “smire sopstvenu pamet”, te da “hitno podnesu neopozive

³⁴ “Pobjeda”, br. 9052, 14.02.1991, “Opet teorija o novom poretku” (V.Rajković), str. 2.

³⁵ Isto, “Ko krivotvori grb Crne Gore” (K.Bećirović), str. 2.

³⁶ Isto, (V.Radunović), str. 2.

ostavke”, kako bi se njihov narod vratio “našoj zajedničkoj kući i domovini Jugoslaviji”.³⁷ Slično misli i sljedeći čitalac, koji poput predsjednika Bulatovića, poručuje: “Konfederacija - to nije model za Jugoslaviju. To je model za zadržavanje vlasti, za slabljenje zajedništva, za slabljenje jedinstva, te bi oni koji to zagovaraju trebalo da odustanu od takvih zamisli.” Između ostalog, ovaj čitalac zahtjeva: “Tražimo da se krivci za sadašnji haos i širenje beznađa u zemlji izvedu pred narodni sud - među njima i gospodin Marković, koji je politikom koju je vodio, zemlju doveo do ruba propasti.”³⁸

U “Tribini” se pojavio i predlog za formiranje autokefalne džamije, potpisan od tobožnjeg Šefčeta Milovića, koji je, interesantno, riječ “crkva”, koja ima značenje i institucije i vjerskog objekta, zamijenio riječju “džamija” koja samo ima značenje vjerskog objekta.³⁹ No, ta njegova terminološka neupućenost nije nimalo zasmetala da ovaj neozbiljni prijedlog bude objavljen. Naravno, nije smetalo ni to što tekst većim dijelom ima uvredljiv i ironičan ton: “Draga moja braćo Muslimani, svi koliko vas ima kod nas i u svijetu. Koristim “Pobjedinu” tribinu, ako mi dozvoli, da vam se obratim sa jednim, možda na prvi pogled, neobičnim predlogom. Pozivam vas da razmislite da li bi bilo u redu da mi Muslimani u Crnoj Gori i Jugoslaviji, budemo inicijatori da se formira Autokefalna muslimanska crkva, tj. džamija, u odnosu na onu kojoj pripada Sadam Husein. Ovo predlažem iz sljedećih razloga. Ako gledate televiziju vidite kako ovih dana stradaju naša braća muslimani u Iraku, ali i oni oko Iraka, koji se bore na strani naše braće saveznika. Dakle, braća i jedni i drugi, a međusobno se tuku. Za sve je kriv Sadam Husein, za koga smo mislili da nam je Veliki Brat. A on je izgleda od nekoga podmetnut da provocira hrišćane - katolike, kako bi uništio što više muslimana. (Svaka čast hrišćanima - pravoslavcima koji ne učestvuju u ubijanju nas muslimana). Pošto ja imam ogromno povjerenje u hrišćane - katolike (za razliku od hrišćana - pravoslavaca, u koje do sada nijesam imao povjerenja) ocjenjujem da je za stradanje muslimana na Srednjem

³⁷ “Pobjeda”, br. 9053, 15.02.1991, str. 2.

³⁸ Isto, “Poslušajte glas naroda” (B.Ilić), str. 2.

³⁹ Formulaciju “autokefalnost Džamije” u “Pobjedi” je prije Š. Milovića upotrebio A.Višnjić (“Pobjeda”, br. 9024, 17.01.1991, str. 2).

istoku isključivo kriv Sadam Husein i njegove pristalice, kojih, bar prema onome što prenosi televizija, ima mnogo u arapskim (muslimanskim) zemljama. Da bi smo i mi muslimani, koji hrišćane-katolike osjećamo kao svoju braću, skinuli sa sebe ljagu, a kod Boga ostali čisti, jedino nam ostaje da formiramo svoju autokefalnu džamiju. Da neizmjeno vjerujem hrišćanima-katolicima, i pored toga što trenutno bespoštedno ubijaju našu braću muslimane, navelo me je zalaganje dr Šefketa Krčića za autokefalnu crnogorsku crkvu. Pošto znam da on i njegovo društvo imaju dobre veze sa našim katolicima, a lično ga poznajem kao velikog borca za muslimanska prava u Jugoslaviji, Crnoj Gori posebno, računam da je za ono stradanje na Srednjem istoku isključivo kriv Sadam Husein, a ne “veliki satana Buš“ i papa. Sa Huseinom ja više neću u istu džamiju, a nadam se da će moj predlog naići na podršku braće muslimana, posebno u Crnoj Gori. U početku bi jedino problem bio možda prvi čovjek Autokefalne muslimanske džamije. Da nije toliko zauzet formiranjem autokefalne crnogorske crkve, najradije bih na tom mjestu vidio dr Krčića. Ali pošto je on zauzet, predlažem da nađemo između sebe drugog čovjeka kao vršioca dužnosti vrhovnika naše crkve, do trenutka kada budemo načisto gdje će Šefket. Braćo muslimani, ako ovaj moj predlog ne shvatite ozbiljno i ne angažujete se da pod hitno formiramo našu Autokefalnu crkvu (mislim bez lažne skromnosti da je genijalno to da mi budemo prvi inicijatori i spasimo čast muslimana u svijetu), ja ću biti prinuđen da se vratim u vjeru pradjedovsku - pravoslavnu. Jer, oni kao prava braća jedino ne učestvuju u ubijanju muslimana na Srednjem istoku. Zato ako nećete sa mnom u posebnu muslimansku crkvu, ja idem pravo patrijarhu, kao što je moj davni predak otišao - Muhamedu.”⁴⁰

U “Pobjedi” od 16. februara objavljen je i ekspozé novoizabranog predsjednika crnogorske Vlade - Mila Đukanovića. U ekspozéu, Đukanović je obećao “otvaranje razvojnog ciklusa” i “ubrzano svojinsko, upravljačko i organizaciono prestruktuiranje”. To su, po njegovim riječima, dva glavna pravca Vladinog djelovanja. Vlada će, takođe, “obezbijediti takvu domaću organizaciju posla koja

⁴⁰ Isto, “Tražim autokefalnu džamiju” (Š.Milović), str. 2.

će nas inopartnerima predstaviti kao ozbiljnog, organizovanog i poslovnog domaćina”.⁴¹

Formiranje nove crnogorske Vlade praćeno je u “Pobjedi” i odgovarajućim komentarima. U prvom komentaru - “Nijesmo u slijepoj ulici”, nagovještavaju se krupne promjene do kojih će nakon izbora ove Vlade doći: “... Prema planu nove vlade projekat reforme državnih organa odraziće u punoj mjeri napuštanje koncepta dogovorne ekonomije, slobodne razmjene rada, društvene svojine kao dominantnog društvenog odnosa, jednopartijskog sistema i skupštinskog sistema zasnovanog na principu jedinstva vlasti. Bez obzira na neizvjesnost oko raspleta jugoslovenske političke krize, u okviru datih ustavnih ovlašćenja, politika vlade će u potpunosti izražavati samostalnost crnogorske države. Novim Ustavom Republike čijoj će se izradi uskoro pristupiti Crna Gora biće država suverenih građana i na temelju toga ravnopravnih naroda i narodnosti. Poboľšanjem normativnih rješenja u oblasti političkog sistema stvoriće se pretpostavke za širenje i unapređivanje osvojenog nivoa građanskih prava i sloboda te za punu demokratizaciju politike i društva... Nova crnogorska vlada nalazi se pred velikim zadacima: treba povesti borbu protiv sužene svijesti, birokratije, pritisaka i ucjena. Moramo shvatiti da mnogo više i kvalitetnije moramo raditi i da je to jedini uslov našeg opstanka. Samo na taj način nećemo biti u slijepoj ulici.”⁴²

Drugi “Pobjedin” komentar, bez obzira na svu njegovu “poetiku”, tipičan je primjer “udvoričkog novinarstva”. Novi premijer se bez rezerve tretira kao spasilac koji će nas izvući iz situacije u kojoj smo se našli, i kao čovjek koji će, bez sumnje, sprovesti ono što je narodu obećao. Ukratko, komentar upućuje na obožavanje i povjerenje: “Možda zaista meteorologija i politika nemaju dodirnih tačaka, ali niko ne može osporiti da je posljednje

⁴¹ “Pobjeda”, br. 9054, 16.02.1991, “Rad jedini uslov opstanka”, str. 3.

⁴² “Pobjeda”, br. 9055, 17.02.1991, “Nijesmo u slijepoj ulici” (M.Perović), str. 3.

zajedničko izdanje meteorologije i politike bilo simbolično. Prije podne posljednjeg petka smjestilo je nezapamćenu mećavu kao vanjsku stenografiju za ono što se, sa mnogo pažnje i iščekivanja, dešavalo u svakoj kući, kafani, kancelariji - promocioni govor novog crnogorskog premijera Mila Đukanovića. Istovremeno, ispoljavanje odlučnosti i energije koja se odvijala kroz sasvim slučajnu kombinaciju dara prirode i dara čovjeka, ponudilo je originalni primjer simbolike koja funkcioniše na principu zvanom "a vjetar duva, duva, duva..." Mećava kao vremenska nepogoda, smještena u atmosferu koju je samu po sebi stvorila premijerska promocija, simbolički se identifikovala sa jednom drugom vrstom nepogode. Nepogoda nastupa odmah. Makar uvertira za nju bila i tako bezazleni premijerov završetak uvodnog slova - "hvala na pažnji". Znajući devizu komunističkog sekretara, po kojoj se puno jednostavnije utopiti u radu nego u očaju, možemo pretpostaviti da je to posljednja bezazlenost koja nam se od njega desila. Događanje nepogode je već započelo neospornom istinom da su dolaskom novog premijera u Crnoj Gori značajno ugrožena prava na nerad, javašluk i neodgovornost. Premijer i mećava, dakle, funkcionisaće po istom principu - bez ikakvog biranja i izdavanja oduvaće sve ono što nema čvrsti oslonac u radu, pameti i kvalitetu... Naravno, svi imamo pravo da različito tumačimo svijet, a radi se o tome da u stvari hvatamo posljednji voz. Istinu, doduše, kao ni do sada ne moramo reći, ali se više nećemo moći odbraniti od toga da nam drugi ne kažu istinu. Premijer i mećava će se pobrinuti za to."⁴³

Na stranicama "Pobjede" njeni komentatori su se i dalje bavili jugoslovenskom krizom, a posebno politikom hrvatskog vrhovništva. Nijesu izostala ni neka podsjećanja na "povijest Hrvata": "... Članovi vrhovništva koji nude Hrvatsku, sve više otkrivaju malo poznatu malo poznatu istinu da Hrvati nikada nijesu željeli da vladaju sobom pa sada opet traže nove tutore. To im ne treba osporavati ali svakako bez srpskih etničkih teritorija. Srbi su, (što štampa uglavnom prećutkuje, zbog fiktivnog bratstva i jedinstva), zajedno sa Jevrejima

⁴³ Isto, "Premijer i mećava" (D.Drašković), str. 2.

imali najtragičniju sudbinu u Hrvatskoj i BiH za vrijeme prošlog rata - od svih naroda u Evropi. Treba reći da su samo dvije države u drugom svjetskom ratu izvršile genocid, i to velika Njemačka nad malobrojnim Jevrejima i njena tvorevina mala Hrvatska nad velikim srpskim narodom - i to na prevaru. Takođe valja reći da je duhovni tvorac genocida nad Srbima bio Vatikan, preko Stepinčeve ekspoziture u NDH. Vatikan se sada opet oglašava nudeći dolare za finansiranje hrvatske secesije.”⁴⁴

Kako je to uobičajeno, i čitaoci “Pobjede” su saopštavali svoje mišljenje o aktuelnim političkim događanjima i odnosima. Jedan od njih se pita: “...Od čijih para kupuju oružje - nijesu li to pare koje Hrvatska i Slovenija nijesu uplatile u Fond za nerazvijene ? Ako je tako, onda je narodu Crne Gore jasno ko mu priteže kaiš ! Crnogorske pare idu u tuđu kasu, u njihovu, a sada se još naoružavaju protiv nas. Stoga mi teško pada kada pojedinci iz opozicionih stranaka kleveću Savez komunista i njegovo mlado rukovodstvo.”⁴⁵ Drugi čitalac šalje otvoreno pismo predsjedniku SAD - Džordžu Bušu. U pismu on kritikuje Buša zbog podrške Hrvatskoj i zbog diskriminatorskog odnosa prema Crncima i Indijancima.⁴⁶ U istom broju “Pobjede” je i “ispovijest jednog (bivšeg) člana Saveza reformskih snaga”: “... Potrebu da se na ovakav način obratim javnosti osjetio sam zbog želje da kao istaknuti i omiljeni sportski radnik i vaspitač, skinem sa sebe hipoteku jedne obične kafanske neozbiljnosti, kada sam prihvatio kandidaturu jedne kafanske partije, koja na našu nesreću u sebi krije mnogo opakije i opasnije scenarije i scenariste.”⁴⁷

I u nedjeljnoj “Pobjedi” od 24. februara dominantno mjesto dobili su komentari o jugoslovenskoj krizi, njenom mogućem raspletu i njenim glavnim akterima. Na udarnom mjestu objavljen je

⁴⁴ “Pobjeda”, br. 9058, 20.02.1991, “Letičin izlet” (N.Ivanović), str. 3.

⁴⁵ “Pobjeda”, br. 9057, 19.02.1991, “Braća nijesu krvnici” (N.Ivanović), str. 2.

⁴⁶ “Pobjeda”, br. 9056. 18.02.1991, “Demokratija po američkom uzoru” (V.Ivanović), str. 2.

⁴⁷ Isto, “Ugušiše nas velike riječi” (D.Raketić), str. 2.

komentar u kojemu se idealistički tvrdi da su izgledi da Jugoslavija nestane jednaki šansama za njeno održanje: "... Jedni sa drugima izgleda ne možemo, ali ni jedni bez drugih. Po svemu sudeći, sami u svojim atarima, vlasti bi se morale dohvatiti kućnih problema, a to je bar nešto što nas spaja, jer nikom ne cvjetaju ruže. Ekonomija je u kolapsu, radnici pripremaju transparente za generalne štrajkove, a međunarodne finansijske institucije, čudeći nam se, ne pomišljaju da odriješe kesu. Čak i kada bi se razišli na neki volšeban i miran način, opet bi jedni drugima trebali kao hljeb nasušni. Kada se iscrpi nacionalni i državotvorni romantizam, jedini način za skretanje pažnje sa domaćih problema bio bi optuživanje komšija da su razdruživanjem dobili više. Jugoslavija se čini nemogućom. Ali i bez nje tako izgleda." ⁴⁸

Uprošćeno posmatranje stvari, kao i idealizam koji se zasniva na nacionalno-romantičarskim predstavama o stvaranju Jugoslavije, glavne su karakteristike narednog "Pobjedinog" komentara o jugoslovenskoj krizi: "... Može li Slovenija, doista, postati samostalna država jednostranim aktom, na koji će, kako sama kaže, morati da se odluči ako ne dobije saglasnost ostalih republika ? I, hoće li tim činom, kako se nadaju slovenački vrhovnici, steći ravnopravan položaj sa drugim republikama, kada je riječ o pravnom nasljedstvu SFRJ ? Koliko nam je poznato, ni Ustav ove zemlje, ni međunarodno pravo ne poznaju takav način prepobražaja jednog dijela države u posebnu državu. Naša draga sjeverozapadna braća izgleda da su potpuno smetnula s uma da stvaranje jedne tako ozbiljne stvari, kao što je država, nije isto što i jodlovanje. Zaboravljaju da ova zemlja nije nastala iz pukog hira raznih "vrhovništava", već je iskovana ognjem i mačem i sazidana na kostima njenih naroda. Prenebregavaju da je mnogo starija od sebe same. Da je zarad njenog postojanja jedan narod žrtvovao dvije svoje kraljevine, te da njeni konstitutivni elementi nijesu republike, nego oni koji su je stvarali. No, ukoliko su, doista, slovenački Veneti riješili da nam kažu jednom i zauvijek -zbogom, neka ima je sa srećom. Niko neće imati ništa protiv njihovog puta u žuđenu Evropu i njihovog prava na samoopredjeljenje. Samo,

⁴⁸ "Pobjeda", br. 9062, 24.02.1991, "(Ne)moguća Jugoslavija" (S.Šćekić), str. 3.

iz ove zemlje mogu odnijeti ono što su u nju unijeli. A, valjda im je poznato sa kojim su pravima, zastavama i zaslugama u nju ušli 1918. i 1945.godine. Po kojim uslovima i po kakvom postupku. Jer, granice koje sada ima - i na koje se u svojoj “Rezoluciji o razdruženju SFRJ” poziva - nikada uistinu nijesu bile njene. Bile su to granice Jugoslavije “do kojih je srpska noga stupila”. I jedino njih danas priznaju međunarodno pravo i međunarodne zajednice, sa kojima je SFRJ potpisala sporazum o razgraničenju. Ne misle, valjda, Veneti da bi sutra, pri raspadu Jugoslavije, te iste međunarodne zajednice ostale nezainteresovane za njihovo ponovno prekrajanje ? Ili se opet, može biti, nadaju da će Sloveniji van Jugoslavije (kao i koruškim Slovencima u Austriji) najveći garant stabilnosti i nepovredivosti opet biti sama Jugoslavija ?! Hoće li, opet, crne crnogorske i srpske majke hraniti svoje sinove za odbranu suvereniteta i prava njihove sjeverozapadne sabraće, koje su, izgleda, čvrsto riješila da se otrgnu iz njihovog bratskog zagrljaja i izađu ne samo iz Jugoslavije nego i iz istorije vlastitog postojanja. Ne vjerujemo, Veneti !”⁴⁹

U istom broju “Pobjede” objavljen je i intervju sa R. Karadžićem, predsjednikom Srpske demokratske stranke BiH. Analizirajući poziciju srpskog naroda u multietničkoj Bosni i Hercegovini, R.Karadžić, tvrdi: “Srpski narod treba da se plaši jedino eventualne “bartolomejske noći”. Eventualnog juriša, kojim bi se za jednu noć napravio pokolj srpskog naroda. Srpski narod ne treba da se boji građanskog rata. Niti Evropa može podnijeti građanski rat u Jugoslaviji, niti neko smije udariti na Srbe da vodi neki duži građanski rat.” Iz ovog intervjuja saznajemo da R.Karadžić posebno cijeni predsjednika Srbije, Miloševića, za kojega se, kako tvrdi, još dugo vremena neće naći zamjena. O strankama i političarima iz Crne Gore, predsjednik SDS BiH kaže sljedeće: “Mi smo imali i imamo najbolje odnose sa Narodnom strankom. Smatramo se sestričnim strankama, ali to ne znači da smo daleko ni od pobjedničke stranke u Crnoj Gori, odnosno, da ne prihvatamo izraz volje naroda te Republike. Nijesu nama daleki ni Bulatović i Đukanović.”⁵⁰

⁴⁹ Isto, “SFRJ nije isto što i jodlovanje” (M.Tripković), str. 4.

⁵⁰ Isto, “Ne bojimo se rata”, str. 7.

Sljedećeg dana u “Pobjedi” je objavljen i intervju sa novim predsjednikom crnogorske Vlade - Milom Đukanovićem. O radu Vlade i njenim strateškim opredjeljenjima Đukanović je rekao: “Vlada će dotle dok ja budem na njenom čelu raditi jednako - trajao njen mandat sto dana ili sto godina. Prihvatili smo se posla u najtežem trenutku za Crnu Goru i sigurno je, i kad budemo odlazili, ma kada se to dogodilo, nećemo je ostaviti u lošijem stanju. A koliki će se napredak ostvariti, to naravno ne zavisi samo od toga koliko će trajati mandat ovoj Vladi, već od mnogo čega drugog - ukupne atmosfere u kojoj ćemo raditi, raspleta jugoslovenske političke krize, rada svakog stanovnika Crne Gore. Vladin kurs biće oštar, što je najvaljeno već u prvim danima njenog rada... Bilans samoizdržavanja Crne Gore, biće ideja vodilja ove vlade, bez obzira na jugoslovenski rasplet. Ma kako se on skončao, a naravno, želimo da to bude mirno, demokratski i po volji svih naroda koji žive u Jugoslaviji, u interesu je dostojanstva crnogorskog naroda i ravnopravnosti Crne Gore u ovoj ili nekoj drugoj jugoslovenskoj integraciji, da naša republika bude ekonomski razvijena i da ne zavisi od pomoći drugih. Mi to možemo i ostvariti...Duh pobjednika mora zamijeniti već decenijama utemeljen duh gubitnika...”

Komentarišući neke izjave opozicionih stranaka da on nije odgovarajuća ličnost za predsjednika Vlade, Đukanović je rekao: “...Ja se na njih ne ljutim. Da su oni odlučivali o tome, ne samo da ja ne bih bio predsjednik Vlade, nego ni Savez komunista ne bi bio pobjednik na parlamentarnim izborima u Crnoj Gori. Na sreću Crne Gore, oni nijesu presuđivali, a ja iskreno vjerujem da nikada i neće. Inače, ne mislim ni ja o njima bolje nego oni o meni. Već mi je i šah omrznuo od njihovog podaništva šahovnici i “mladoj demokraciji” tipa “kalašnjikov”. Zato na njih mnogo i ne mislim.”⁵¹

Međutim, “Pobjeda” je na njih i te kako “mislila”, pa su u nekoliko narednih brojeva “obrađivani” ljubitelji šahovnice zbog kojih je predsjedniku Vlade omrznuo šah. Nesporno da je ova izjava

⁵¹ “Pobjeda”, br. 9063, 25.02.1991, “Računica iznenađenje za neupućene”, str. 4, 5.

predsjednika Vlade bila dovoljna podsticajna. I kao po naređenju, novinari “Pobjede” su pristupili “poslu”, slijedeći osnovnu predsjednikovu “misao”. Najprije, osvrt novinara “Pobjede” V.Radusinovića na intervju federaliste S.Zekovića zagrebačkom “Vjesniku”: “Jedna narodna poslovice kaže: “Stala ruga pored puta pa se svakom ruga”. Ovako treba gledati i na nedavni intervju cetinjskog filozofa i “najvećeg Crnogorca” Sretena Zekovića zagrebačkom “Vjesniku”. Vrli filozof, očigledno popunjava prazninu u trenutnom zatišju i informisanosti čitalaca visokotiražnog lista o Crnoj Gori. Tačnije on je, u ovom vremenu i ovom trenutku, na sebe preuzeo ulogu portparola za štampu, u ime onih koji smatraju da im je sjeverozapad mnogo bliži od istoka, onih koji kažu da su Srbi i Crnogorci dva sasvim različita naroda i da je sve dobro ovom podneblju crnogorskog krša dolazilo sa sjeverozapada.”⁵²

A već u narednom broju, osvrt na spomenutu “sjeverozapadnu braću” : “... Sve je počelo ranije, još na sjednicama bivšeg CK SKJ, kada su pojedini jadokomunisti uveli “modu” napuštanja sjednica. Ivica Račan i “tatin sin” Ciril Ribičić su svojim političkim dilentatizmom omogućili nacionalistima da uzmu vlast u Hrvatskoj i Sloveniji. Njegovali smo zmije u njedrima, točili razne Špegelje koji sada vitlaju kamama i prijete “kalašnjikovima” ovdje, u srcu Evrope. Isto je i sa Titovim generalom Tuđmanom, čiji kratkovidni kartografi već prave mape “velike Hrvatske” i u njima, gle čuda, ucrtavaju Boku, Budvu i Berane... Ali to je već njihova briga i pred historijom i pred svojim narodom. Crnogorske majke su im već uputile poruku: mlijeko vas ogubalo. Stidimo se vaše sramote. A što se Boke, Budve i Berana tiče - babi se snilo.”⁵³

Dan kasnije u “Pobjedi” predmet zanimanja bio je i “glavni ljubitelj šahovnice” u Crnoj Gori - Slavko Perović. Komentar objavljen na udarnoj, trećoj strani, ima naslov : ”Slavle liberale”: “... Neuka crnogorska javnost u famoznom “Peroviću”, prepoznaje “nedužnog borca za crnogorsku naciju, crkvu” i latinično pismo,

⁵² Isto, “Zeko u lisičjoj koži” (V.Radusinović), str. 6.

⁵³ “Pobjeda” , br. 9064, 26.02.1991, “Babi se snilo” (S.Vuković), str. 7.

“Crnogorca sto posto” Slavka Perovića. Sramota ! Bio je Slavko Perović, uporno to ponavlja, na skupu Liberalnog saveza u Dubrovniku. Govorilo se tamo i o nekim granicama Nezavisne Države hrvatske, ali - zar je i to važno !? Skup je održan pod šahovnicom sa početnim bijelim poljem, ali ko će u takvoj euforiji gledati polja na “simbolu hrvatske države” ? Slavko se, veli, u posljednjem broju lista “Liberal”, lijepo osjećao. “ko se ne bi lijepo osjećao”, pita se “u Dubrovniku, metropoli jugoslovenskog turizma?” Slavko Perović je bio i na predizbornim skupovima Antine stranke u titogradskoj “Morači” i na Cetinju. Govorio je o usrećiteljskim namjerama reformista i njihovog vrhovnika Markovića. Uzvikivanja “Srbe na vrbe” nije mogao da čuje. A kakvog to smisla ima ? Srbi ni u ranijim decenijama nijesu visili o vrbama, nijesu punili jame, nijesu zaglavljivali po ustaškim logorima, pa ko bi ih danas mogao okačiti o vrbe. Uostalom, nema vrba koliko je Srba. Zašto bi se Perović uzbuđivao ? Zar nije ljepša pjesmica koju su “Crnogorci sto posto” začas “smislili” : “Markoviću, mi ti se kunemo”. A Marković je čist. Nije se miješao ni u događaje u Kninu, ni u Špegeljovo naoružavanje, ni u mnoge predimenzionirane probleme zemlje koju je naumio da izvede iz krize. Perović je na njegovom putu. Ko bi onda mogao pomisliti da se u filmu o Špegelju radi o Slavku Peroviću. Velikosrpska montaža, nego šta ! Brane nedužnog Perovića obilato “braća blizanci” - nezavisni tjednik (oprostite: nedjeljnik) “Monitor” i njegovo veličanstvo “Liberal”. A zašto ga brane, kada Slavko Perović nije “Perović”, kad svoju pripadnost varijanti “kalašnjikov demokratije” ničim nije dokazao.”⁵⁴

⁵⁴ “Pobjeda”, br. 9065, 27.02.1991, “Slavle liberale” (M.Vico), str. 3.